

**"Børn har ret
til medbestem-
melse, som fx
indflydelse,
deltagelse og
ytringsfrihed"***

*FN's Børnekonvention den 20. november 1989

BØRNS MEDBESTEMMELSE I DAGTILBUD

Fagligt Fyrtårn - Diplomuuddannelse 2022 • Benny Bang Jensen • KK hold 3, ID 7983
(0234969-101) • Vejleder: Anne-Marie Møller Jensen • Anslag: 14.400

BØRNS MEDBESTEMMELSE I DAGTILBUD

Indholdsfortegnelse

Introduktion.....	3
Case	3
"Pauseskiftet"	3
Problemformulering.....	4
Metode	4
Teori.....	5
Børnene som nærmeste samarbejdspartnere	5
Op på deltagelsesstigen.....	6
Konklusion	7
Opgaven som Fagligt Fyrtårn.....	7
Perspektivering.....	7
Fagligt Fyrtårn - børnenes repræsentant	7
Referenceliste.....	8

Kilde: Børne- og Ungdomsudvalgets strategi 2019-2021, Vores børn - fælles ansvar, kk.dk/buf

Introduktion

I daginstitutionen Nokken foregår der en spændende, faglig udvikling, hvilket jeg er blevet en væsentlig del af. Mit navn er Benny Bang Jensen og jeg blev uddannet pædagog i 2002. Erfaringsmæssigt har mit omdrejningspunkt oftest været naturpædagogik i 0-6 års-området, og med temaerne i Den styrkede pædagogiske læreplan (Børne- og Socialministeriet 2018), føler jeg mere end nogensinde før, at mit børnesyn er blevet berettiget og anerkendt. Endelig har jeg fået en oplevelse af, at processerne er vigtigere end produkterne. At planerne godt må ændre sig konstant. At børn skal have plads til at lege og bestemme. Med andre ord; at børneperspektivet og børnene endelig bliver taget alvorlige for dem de er.

Det var med den baggrundsviden om mig, at min leder ansatte mig tilbage i april 2020, og siden har vi kørt parløb om at få styrket dette pædagogiske børnesyn i hele institutionen Nokken. Jeg blev hurtigt fagligt fyrtårn og sammen har vi fået opbygget en ligeværdig arbejdskultur, hvor vi alle øver os i, at være nysgerrige på hinandens intentioner, en evalueringskultur hvor vi fokuserer på det der virker, og en praksishverdag, hvor vi folder et pædagogisk læringsmiljø ud over hele hverdagen. Det er en proces der kræver et tydeligt pædagogisk sigte, en fælles pædagogisk retning og som lykkes bedst med et grundlæggende énsartet børnesyn. Så det er også en proces der gør op med en traditionel tankegang, skaber gode diskussioner og som skal holdes for øje konstant. Erfaringen viser da også, at det ofte kræver en øjenåbner at ændre på synet. Og her er vi som faglige fyrtårne sat i værk med den fornemmeste udfordring: Vores rolle er at være kompetencedygtige til at forandre og forankre netop børnesynet ude i daginstitutionerne og dermed også i hele samfundet.

Case

Byens bedst beliggende institution Nokken ligger til kajs nede ved vandet ved Islands Brygge. Huset er traditionelt bygget med stuer til alle børnegrupperne, men ude på den lille legeplads står der et skur. Her er jeg flyttet ud med alle storegruppebørnene samlet fra hele huset. Det giver noget helt særligt til denne glade børnegruppe, hvoraf mange af dem ikke føler, at de går i børnehave længere: Nu går de i *Storegruppen!* Med aldersopdelingen og de fysiske udeforhold, er institutionens traditionelle tænkning med ét blevet udfordret. Men det blomstrende læringsmiljø omkring de store børn vækker også både nysgerrighed og undren hos mine kollegaer. Det minder på mange måder om mødet mellem en naturinstitution og en byinstitution, og en case fra hverdagen kunne eksempelvis være som følger:

"Pauseskiftet"

Jeg er på legepladsen. To børn spørger om de må snitte, som de er blevet gode til. Jeg giver dem lov fordi jeg kender deres kompetencer og med henblik på at knivene selvfølgelig skal tilbage til mig. Et andet barn er optaget af at klatre op i et træ og får kontakt til mig. Jeg roser barnet for endelig at turde mestre højden, efter at have set de andre børn gøre det samme. Et fjerde barn står vanligt og saver ved den hjemmelavede savbuk for at fordybe sig i en gave, der

Læringsmål nr.8 for Faglige Fyrtårne:

"Kan didaktisk tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø, der medtænker børns perspektiv og deltagelse, herunder inddragelse af børn i udsatte positioner."

Professionshøjskolen UCN, 2022

både skal sømmes og efterfølgende brændemærkes. Atter andre børn er optagede af at vande 'Børnenes Have' med vand og spreder snart idéen til hele det grønne område omkring skuret.

Det er blevet pausestund for personalet, og jeg skal være væk en halv time. Jeg henvender mig derfor til en kollega fra en af de andre stuer, for at overtage mit overblik. Hun vil helst ikke have ansvaret for at børnene snitter, så jeg må stoppe snitteriet. Barnet oppe i træet beder hun om at komme ned, da det er for højt oppe til, at hun tør se på det. Efter pausen er vandhanen desuden låst, i frygt for at de mindre børn får vådt tøj af at prøve at lege den samme leg. Og jeg får også at vide at de søm, der nu ligger rundt om savbukken er farlige, for 'tænk nu hvis ...'. Dette barn er med andre ord også blevet standset i sin aktivitet.

Børnenes udfoldelsesmuligheder er i høj grad defineret ud fra de nærværende voksnes børnesyn og kendskabet til børnene. Aktiviteter der kan være farlige, bliver ofte begrænsede, særligt i pauseperioder. Børnene får blandede signaler om hvilke handlemuligheder og hvilken medbestemmelse de har, og gerne ud fra et hensyn til de mindre børn - eller endda til pædagogerne selv. Det opleves i øvrigt gentagne gange, at nogle kollegaer foretrækker at være inde, synes kryb er klamme eller helst ikke vil lugte af bålrog. De nemmeste løsninger bliver ofte valgt, og på de voksnes præmisser. Bevidst såvel som ubevidst.

Problemformulering

Hvordan kan jeg som fagligt fyrtårn være pædagogisk forandringsagent med fokuset på, at styrke et sundt og udviklende børnemiljø, der giver alle børn de bedste betingelser for at trives, og tage medejerskab i det gode børneliv?

Metode

Som pædagog skal man til enhver tid kunne forklare sine handlinger og intentioner. Med teori, viden og erfaringer som udgangspunktet, får vi bedst den faglige diskussion løftet fra at være personlige holdninger, til et fælles pædagogisk standpunkt. Jeg vil derfor belyse hverdagsituationen beskrevet i casen, sat op imod *Den styrkede pædagogiske læreplans* intentioner for et sundt læringsmiljø for børnene. Hvilke teorier understøtter min beskrevne praksis, og hvordan kan dette komme mig til gode, når jeg indtager rollen som fagligt fyrtårn i et konstruktivt og udviklende samarbejde med mine kollegaer inklusive ledelsen?

"Et fagligt fyrtårn er en faglig ressourceperson og forandringsagent i dagtilbuddets pædagogiske arbejde med henblik på at realisere den styrkede pædagogiske læreplan."

KØBENHAVNS KOMMUNE

Teori

Børnene som nærmeste samarbejdspartnere

I *Den styrkede pædagogiske læreplan*, er der fokus på, at børn skal betragtes som aktive medskabere af egen læring og udvikling, og at det er legen og en legende tilgang til læring, barnets interesser, undring og nysgerrighed, der skal danne udgangspunkt for de læreprocesser, barnet indgår i (Børne- og Socialministeriet 2018, s.16), Fokuset på hvordan børn skal betragtes er jo netop et børnesyn, og i vores institution Nokken har jeg formuleret det om til et *menneskesyn*, der også inkluderer personalet: "*Vi har i virkeligheden det samme princip med personalet som med børnene - de skal ikke rettes ind - de skal foldes ud!*" (B. Jensen, 2021). Både børn og personale skal have rige udfoldelsesmuligheder med det formål at skabe optimale betingelser for et godt børnemiljø.

I min indledende case problematiseres praksis omkring at værne om et udviklende børnemiljø, der tager udgangspunkt i et børneperspektiv. Altså at give plads til børnenes interesser og følge deres spor. Den samme nysgerrighed har Hanne Hede Jørgensen, når hun går på opdagelse i *det pædagogiske børnesyn* ude i daginstitutionerne (Jørgensen H.2020, s. 37-50). Ifølge hendes konklusioner er det afgørende for et barns trivsel, udvikling, læring (og formentlig også dannelse), at barnet oplever meningsfyldt, nærværende samvær med de voksne omkring sig. Allerede her har vi jo et godt pædagogisk argument, jeg kan vælge at bruge ved min næste overlevering til en kollega på legepladsen. Men Hanne H. J. har også et andet bud på, hvordan pædagoger kan arbejde "*målrettet og differentieret med at fremme og bevæge børns legeevner og støtte et pædagogisk læringsmiljø, hvor legen gives plads.*" (Jørgensen H. 2020, s. 38). Pædagoger, der indgår i og kobler sig til børns lege, giver børnelivet en ramme, som bliver meningsfuld for børnene.

At have et legende samspil og tilgang til børnene, er med til at understøtte et pædagogisk læringsmiljø, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver. Derudover anbefaler Hanne H. J. en systematisk evaluering af børnenes læringsmiljø, hvor børnenes perspektiver bliver inddraget gennem fortællinger og iagttagelser fra legesituationer. Samt dialog med børnene, som afsæt for at sætte den pædagogiske praksis på dagsordenen blandt personalet. Min konklusion med Hanne H. J.'s redegørelser er, at det pædagogiske læringsmiljø først og fremmest tager udgangspunkt i de nærværende voksne. Pædagogerne er de rammesættende for børnenes udfoldelsesmuligheder. Børneinddragelse og medejerskab er en *forudsætning* for at børnene trives og dermed udvikler sig. Og som min gamle vejleder Kurt Bendix-Olsen husker at konkludere længere inde i grundbogen: "*Vi kan forstå vigtigheden af, at læringsmiljøet må genarrangeres i et pædagogisk udviklingsarbejde sammen med børnene, hvis udsatte positioner skal bearbejdes og åbne for nye lokale deltagelsesmuligheder*". (Bendix-Olsen, K. 2020, s. 126).

'Barnet har ret til at
lege og ret til
medbestemmelse.'

FN's Børnekonvention
1989

Op på deltagelsesstigen

Dette leder mig hen til Peter Rod og Frederik Blichfeldts refleksioner over forskellige grader af børneinddragelse. (Rod & Blichfeldt, 2018). Med en enkel metode, hvor kvaliteten rangeres, kan man øve sig i at visualisere og fremhæve vores forpligtelse med "*børnene som ligeværdige medspillere i det pædagogiske arbejde*". (Rod & Blichfeldt, 2018, s.48-55).

Illustration af Roger Harts deltagelsesstige. Kilde: Rod & Blichfeldt, s. 49.

Deres pointe med Roger Harts "rangstige" over hvor meget medindflydelse børnene kan deltage med, er kort fortalt, at vi helst skal bevæge os i det øverste lag af deltagelsesstigen, hvor læringsmiljøet muliggør, at børnene oplever sig involveret og bliver set som aktive medskabere af egen læring og udvikling. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige i dagligdagens mange timer. Jo mere medindflydelse jo bedre forudsætning for trivsel, udvikling, læring og dannelse. Helt i tråd med *Den styrkede pædagogiske læreplan*, skal vi ifølge dem væk fra den traditionelle forståelse af læringsmål som kvantitative og målbare, via tegn og tests. Vi skal i stedet fremme et børnesyn, der anerkender, at legen i sig selv indeholder de elementer, der fører til udvikling af væsentlige færdigheder og kompetencer. Pædagogens rolle skal overordnet set hverken være passiv eller styrende, men i stedet have fokuset på læringsmiljøet gennem *gensidig vekselvirkning* med hvert et barn. Denne tilgang vil "*føre til udviklingen af de væsentlige færdigheder og kompetencer og dannelse, som er påkrævet i det fremtidige liv.*" (Rod & Blichfeldt, 2018, s.51).

Konklusionen med denne *brede læringsforståelse*, er ifølge Peter Rod og Frederik Blichfeldt understøttet af Vygotskijs teorier om barnets generelle udvikling gennem leg. (Rod & Blichfeldt, 2018, s.51). Samme fokus som Stine Bylin Bundgaard netop når frem til angående '*Den brede læringsforståelse*': "*Pædagogens vigtigste arbejde foregår sammen med børnene, og den reflektive kompetence er således, at se som et kvalificerende bagtæppe i arbejdet med at skabe gode pædagogiske læringsmiljøer, hvori læringspotentialer i barnets leg kommer til udtryk.*" (Bundgaard S., 2020, s.262).

Konklusion

Opgaven som Fagligt Fyrtårn

Som tidligere nævnt, arbejder vi i Nokken med en evalueringskultur, hvor vi særligt fokuserer på det der virker. Seneste eksempel på dette er, at jeg som fagligt fyrtårn har indført et fast punkt på vores pædagogiske dagsorden, hvor vi bruger tid på at fremhæve de gode historier og erfaringer fra hverdagen. I forhold til casen, er min tilgang derfor, at jeg fortsat kravler så højt op jeg kan på *deltagelsesstigen*, som det gode eksempel, og herfra fremhæver de gode resultater jeg og mit team skaber i samarbejdet med børnene. Det er min overbevisning, at selvom jeg har de ældste børn i institutionen, så ligger der et potentiale for meget mere inddragelse af børnene også hos de yngre. Jeg ser dem ofte draget af det indbydende udemiljø, hvor jeg også ynder at invitere dem med. Og så er der jo også det opløftende faktum, at alle børnene med tiden vil blive en del af denne storegruppe. Populært sagt har jeg som oftest ja-hatten på, når det gælder børnenes nysgerrighed og idéer, og selv når deres vildeste fantasier ikke kan udfoldes, er det det legende samspil og tilgangen til børnene, der er afgørende for om de føler sig set og inddraget i det gode børnemiljø. Vi ved fra forskning, at de institutioner der profiterer med bedst kvalitet, er der hvor "*Det 'tilladte' repertoire for børns handlinger er relativt stort*" (Ringmose & Svinth, 2019, s.83).

I Nokken er det også lykkedes os på relativt kort tid, at skabe høj kvalitet, og vores arbejde hen imod et mere énsartet børnesyn er på rette vej. Vores seneste pædagogiske tilsyn mente ligeledes, at vi nu har et godt standpunkt at arbejde ud fra, men det er fortsat skrøbeligt og nyt. Min rolle som fagligt fyrtårn er sideløbende godt i spil allerede, og jeg oplever en god respons blandt kollegaer og ledelse. Så selvom Københavns Kommune helst ser, at vi skal være forandringsagenter, så arbejder jeg mig stille og roligt hen imod også at være en *forankringsagent*, med et fortsat fokus på det der virker. Som inspiration og afsæt til at skabe et levende børnemiljø. I et samspil med også at få foldet alle kollegaernes potentiale mere ud. For som Formandskabet for Rådet for Børns Læring bliver citeret for i vores allesammens grundbog til dagtilbudspædagogik: "*Det er først og fremmest fagligt dygtige og udviklingsorienterede pædagoger med en fælles tilgang til kvalitet og en vilje til at stå på mål for den, som kan løfte kvaliteten i vores dagtilbud*". (Næsby, T., 2020, s. 178). Jeg vil se frem til at stå på mål for ovenstående konklusioner!

Perspektivering

Fagligt Fyrtårn - børnenes repræsentant

Foran os i Nokken kunne være at skabe mere systematisk evaluering med et børneperspektiv på læringsmiljøet. Det er oplagt at det faglige fyrtårn påtager sig ansvaret for at samle alle trådene, der gerne skulle gå helt ud til det enkelte barn, og danne en direkte linje tilbage til institutionens pædagogiske læreplan. Et fagligt fyrtårn kunne i denne position kaldte sig Børnemiljø-Repræsentant (BMR) med dét signal, at det er mindst lige så vigtigt at have tæt fokus på børnemiljøet, som det gode stykke arbejde AMR og TR laver. Det er oven i købet nærliggende at samarbejde direkte med disse ansvarsområder, da arbejdsmiljøet gerne skulle afspejle sig i børnemiljøet, og der er sikkert ligeså mange lovkrav om begge dele. TRIO-møder og MED-udvalg bør redefineres, så også børnenes stemmer bliver hørt og får medindflydelse, medansvar og medbestemmelse. Opgaven skal være at insistere på, at der konstant er fokus på kerneydelsen, når der bliver taget beslutninger i de høje lag, på de mange møder som ofte sker på bekostning af kvaliteten på gulvet. Metoden kunne være at punktopstille BMR's rolle, afsætte ressourcer til at udfylde disse opgaver og på én gang få konkretiseret rollen som fagligt fyrtårn, styrket den pædagogiske læreplan som et arbejdsredskab, og inddraget børnene systematisk i deres eget gode børneliv. Børn har nemlig ret til medbestemmelse i dagtilbud!

Referenceliste

- B. Jensen, Benny (2021), Daginstitutionen Nokken, *Velkomstvideo til Nokken*. Lokaliseret d.09.01.2022 på: <https://nokken-kk.aula.dk>.
- Bendix-Olsen, K. m.fl. (2020) *Børn i udsatte positioner udforsket gennem deres adgang til deltagelse i læringsmiljøet*. I Trine Holst Mortensen og Torben Næsby (red.), *Den styrkede pædagogiske læreplan - Grundbog til dagtilbudspædagogik*, 2. udgave, (s.111-127). Dafolo.
- Bundgaard, Stine B. (2020) Den brede læringsforståelse. I Trine Holst Mortensen og Torben Næsby (red.), *Den styrkede pædagogiske læreplan - Grundbog til dagtilbudspædagogik*, 2. udgave, (s.251-264). Dafolo.
- Børne- og Socialministeriet (2018). Den styrkede pædagogiske læreplan - rammer og indhold. EMU. Lokaliseret 09-01-2022 på <https://www.emu.dk/modul/den-styrkede-p%C3%A6dagogiske-l%C3%A6replan-%E2%80%93-rammer-og-indhold>.
- Jørgensen, H. (2020) *Det pædagogiske børnesyn, legen og det gode børneliv*. I Trine Holst Mortensen og Torben Næsby (red.), *Den styrkede pædagogiske læreplan - Grundbog til dagtilbudspædagogik*, 2. udgave, (s.37-50). Dafolo.
- Københavns Kommune (2021), *Den pædagogiske læreplan og udvikling af læringsmiljøer i dagtilbud. Tema: Det faglige fyrtårn som mødeleder, facilitator og arbejdet med kollegial vejledning*. I oplæg af Anne-Marie Møller Jensen, *Gang 4 Hold 3*, (s.03). Professionshøjskolen Absalon. Lokaliseret d. 09.01.2022 på <https://www.ucn.dk/kurser-og-videreuddannelser/diplomuddannelser/den-p%C3%A6dagogiske-diplomuddannelse/p%C3%A6dagogisk-og-socialp%C3%A6dagogisk-arbejde/den-p%C3%A6dagogiske-l%C3%A6replan-og-udvikling-af-l%C3%A6ringsmilj%C3%B8er-i-dagtilbud>
- Ringmose, C. & Svinth, L.(2019) *Virkningsfuldt Pædagogisk Arbejde i Dagtilbud*, (s.83). DPU, Aarhus Universitet.
- Rod P. & Blichfeldt B.(2018) *Læreplanstræet - visuel pædagogisk tilrettelæggelse, refleksion og evaluering*. Kapitel 2, (s. 41-55). Dafolo.

BAP